

# TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

## ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.  
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.  
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

## Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.

## Correspondențele sînt a se adresa la:

Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.

Epistole nefrancate se refuza. — Articuli nepublicați nu se împoziță.

## INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere armoni — și timbru de 30 cr. pentru de-care publicare.

## Miseria poporului în Banat.

Sibiu 16/28 Aprilie 1880.

Sub acest titlu anunță diarele din capitala țerei, ear cele locale reproduc deplorabila situațiune a poporului scăpătat din părțile mănoase ale Banatului, care deja de câțiva ani sînt espuse la diferite calamități elementare. Când esundările de ape, când seceta, a serăcit bietul popor agricultor încât stă să piară de foame. Căci toate noșile, pămînturile, casele, vitele și câte le mai avea după suflet le-au vîndut pe mai nimica, și astăzi despoiați de toate, acei sîrmani, cari au mai rîmas cel puțin cu vestmintele pe ei, și cu vre-o doi bani, în pungă, au luat lumea în cap și au emigrat care în cotro; ear aceia cari au rîmas golani ca napul cu copii lor aruncați pe stradă sînt pradă miseriei, peritori de foame.

Neamțul dice: „Cine a dat de pagubă n'are să se ingrigiască de batjocură.” Aceasta vine de sine. Oficioasele care au datorita de a acoperi și a ascunde toate defectele unui guvern cu defecte espică mărimea miseriei cu aceea, că poporul nu vrea să meargă la proprietariul O. să i lucre cu 40 cr. pe di.

Poate fi oare icona cum o deping amintitele diare și atât de nețrebnic, lenes și depravat poporul nostru român din acele părți binecuvîntate odinioară, precum l' caracterizează foile în hatărul guvernului și a cutărui domn proprietariu totodată informator al acelor diare, carele descriind miseria poporului — nu maghiar, nici german cum accentuă el — ci se înțelege român, denuncie: că cauza cea adevărată a miseriei este de a se atribui numai și numai acelu popor necult, trîndăv și cerbicos, care fuge de lucru și mai bucoros suferă și pere de foame decăt să voiască ași căștiga pînea de toate țile prin lucru?

Dăci ca de exemplu și dovadă a defaimării acesteia, afirmă casul special din comitatul Temișului, și a nume că dl O. însuși de milă (?) a îmbiat pre locuitorii din comuna sa cu lucru, chemându'i săi taie neule din pădurea sa, oferindu-le pe toată diua câte 40 cruceri, ce însă densii au refusat cerînd câte 1 fl. 50 cr., pe di și preferînd a se tăvăli, a cerși pe la ușile celor cu stare mai bună, ba chiar a peri de foame! Mai spune apoi și acea dureroasă fatalitate, că mulți dintre acei locuitori și-au vîndut realitățile în valoare de sute de floreni pe preț bagatel de câte 10—12 florini, care în câteva zile l-au și consumat; dice apoi că poporul s'a dat încă de pe timpul calamității foametei din anul 1863 a fi împărțit cu ajutoare dela stat, la care conțea și acuma molipsit de trîndăvia cea mai condamnabilă.

Caracteristică că tot acești diare, de bună samă informate de același domn proprietar-mare cum își dau titlul și aerul toți Jdanii și speculanții venetici, — recunos marea miserie ce o au causat recoltele de tot rele, ear de altă parte sarcinile grele de contribuțiuni publice mari, nesuportabile,

prin cari poporul preste tot a sărăcit și necum să se poată reculege din scăpătarea ce au causat-o anii din urmă cei rei, astăzi și mai rău este amenințat, căci semănăturile de toamnă, adecă mai pretotindenea au scătat din redăcină de gerul cel mare și îndelungat, ear acumă și căt a rîmas ici colea puțin din lipsa de ploaie se uscă și pierce cu totul, încât bieții oameni sînt desperați și siliți a ara de nou toate holdele semădate cu grâu.

Se mirau apoi, că în Timișoară de curînd ar fi sosit un transport mare cu grâu și făină importată tocmai din America pentru Banatul renumit în întreagă Europa ca comoaara cea mai mănoasă de grîne.

Neavînd noi din partea celor ai nostri informațiuni mai esacte și neprecupate despre adevărată stare a lucrului, de astădată ne mărginim numai a lua notiță de cele espuse, și nefind nici cei din aceste părți în condițiuni cu mult mai favorabile, cel puțin dăm espresiune adēncei compătimitiri a noastre față cu calamitatea în carea se află confrății nostri banățeni de care nici un om necum român binesimțitoriu nu poate fi indiferent, ci îndatorat a se ingrigi de modul, de aflarea mijloacelor recerute pentru de a scurge întru ajutorarea celor loviți de soarte spre a scăpa o generațiune întreagă de perire.

Încât privește calamitatea în sine produsă și cauzată de abnormitățile umbletului timpului, nu poporul din Banat, fie Maghiar, German, Român ori Sêrb, este de vină; dar cele ce impută informatoriul raportor al diarelor amintite — numai Romanilor, adecă trîndăvia, corupțiunea și lenevirea caută să le discutăm și noi nițel după ale noastre informațiuni și convicțiuni, reducîndu-le la adevărată lor valoare.

Esperiențele triste ale calamității foametei dela anul 1863, — la care se provoacă dēnsul în mod batjocoritoriu — ne revoacă în memorie: cum chiar pe atunci se aflau mulți dintre proprietarii așa numiți mari, cari din acea calamitate esploatau foloase egoistice, făceau specele minunate în detrimentul bietului țeran, care strimtorit de mari neajunsuri, de grele dări, lipsit de mijloace de ale potē suportă, ba chiar și de bucate, a ajuns pe mîna usurarilor, cari cu 80—100%, i cufundară în detoriu așa, încât sistematic mi fi-l despoia de toate moșile, vitele și de toate câte le mai avea după suflet.

Este o nefericie calamitatea din umbletul timpului, ear numai pentru bietul popor agricultor și mai vîrtos cum e cel din Banat, respective din părțile Temișului și ale Torontalului, unde ce e drept pămînturile sînt cantitative și calitative cele mai bune, mai roditoare și rentabile, când și vegetațiunea normală și timpul le favorează. Ajunge numai un singur an bun, mănos, recoltă normală și economul este provăduț cu bucate grâu, cucuruz, oves, fîn și paie în abundență. Dar și atunci ear numai speculanții au foloase, căci de regulă

când anii, recoltele sînt mănoase, când economii au bucate multe, prețul lor este bagatel, cu totul neproportionat. Nici atunci nu seceră cel ce a semănat bucatele, ci cel ce joacă cu banii, adecă speculantul, și într'adevăr așa este și așa s'a întemplat în acele părți banatice tocmai după foamete, în anul următoriu 1864, care era cel mai mănos, bucate foarte multe și bune, dar mai fără nici un preț.

Ce contrast, ce calamitate și fatalitate pentru bietul econom; anul foametei dela 1863 l'a cufundat în datorii pe dece și mai mulți ani, ba pe unii poate pe toată viața lor, ear cel următoriu, căt de roditoriu nici pe departe nu l' putu recrea, căci au trebuit să și de bucatele mai în dar încât din prețul lor pe bună cale nu și-au putut solvi restanțele contribuțiunei dar nici enormele camete cu cari i-au stors și împovărat usurarii. Apoi tot așa bietul țeran, pe lângă această calamitate, sărăcind, rîmas fără avere proprie, este lovit și batjocorit și individualmente, chiar atunci, când domnesce cea mai teribilă scumpete a bucatelor, proprietarii cei mari îmbuibăți pretind se lucre de dimineața până seară în arșița sorului pentru un bagatel de 40 cruceri cu care nu și pot cumpera nici o pîne.

La acea imputare a marelui proprietariu, că poporul este datat și asteață și acumă ca statul să i întindă earși mila, adecă ajutoriu de bani, reflectez numai atăta; că după esperețele și datele ce le-am făcut pe timpul calamității foametei înfricoșate dela anul 1863, chiar și în privința acesteia earși domni proprietarii — mari și domni funcționari mari și mici aveau foloase, pre când bietul popor și aci a fost scurtat, de oarece sciut este, în ce mod și cu ce măsură împărțiau domnii acea milă numită împăratească. Apoi se scie că „cine împarte, parte și face”, de unde naturalmente urmară multe cu acei bani pe contul statului și în sarcina ear a bietului popor, care în anii următorii a trebuit să i refuiască nu numai tot crucerul ce l'a primit el, ci pe spinarea lui s'a încărcat chiar sumele însemnate cari nu intrară nici odată în pungile țeranilor și pentru cari fură unii domni trași în cercetare disciplinară și criminală, lipsiți de oficii și aruncați în carcere.

Au fost atunci, și durere se mai află și astăzi domni proprietarii și mari și mai mici de acea pînură — dealtmîntre oameni cu stare bună materială — cari la asemenea ocațiuni nu se sfiesc a și căuta și ei interesele egoistice; punîndu-se și ei în categoria și rîndul celor nenorociți, sărăciți prin danne elementare și calamități produse de esundări și secete; dacă și ei în parte au avut ici colea căt de puțină daună, n'aveau grige de cei totalmente daunați, ei făceau pretensiuni și încă cu un fel de aroganță la împărțirea de ajutoare fie dela stat fie din colecte benevole, și durere că le și succedea a fi împărțiiți cu sume însemnate din atari colecte, — cu scăderea și scurtarea celor mai lip-

șiți poporeni — loviți de calamitate dar și de domni.

N'are așa dară cauză a se supăra proprietariul mare, că n'a putut face o speculă bună și cu miseria de a di, care a venit preste poporul sêrac din Banat. Ci și dēnsul și ceilalți să se gîndească mai vîrtos, că sfîrșitul cel din urmă al calamităților poate lovi pe toți deopotrivă reducîndu'i pe toți la trista stare de proletari.

Causele miseriilor ce se succed așa de des nu sînt de a se căuta în trîndăvia poporului, ci în nepăsarea celor ce sînt chemați a purta grige de popor. Despre aceste însă cu altă ocaziune.

Curțius.

## Revista politică.

Sibiu, în 16 Aprilie.

Au puțin noroc foile maghiare cu a le lor buvestiri. N'a sosit bine scirea despre înclinarea Croaților cătră limba maghiară și eată „Pesti Napló” încă în sânta Duminecă trecută a trebuit să strice inimile sovinstice, punîndule perspectiva: *lupta pentru a fi sau a nu mai fi.*

Perspectiva aceasta cuocuritoră „pentru noi Maghiarii” și „pentru națiunea maghiară” — acesta este limbagul „semițelor” dela „P. N.” — a căsunat-o Gladstone, „care guvernează Englitera, India, Africa, Australia și părți din America” și care este, amic Rușilor și inimic Turcilor și (inchipuți-ve!) — Maghiarilor”. Deci ca se nu se întemple vre-o pacoste „noi Maghiarii”, dacă vom vedē, că nu putem împiedeca unitatea sudslavică, nu putem căștiga în partea noastră hegemonia unei federațiuni dunărene, trebuie „să pîșim ca cucuritori dincolo de Save și de Dunăre”. În chipul acesta „P. N.” continuă cu frase încât pare că în puul mesei dela on. redacțiunea a gentilei foi sînt armatele de pe uscat și de pe apă dela trei imperii de câte 80 milioane de suflete și visteriele pămîntului grîmădite în buzunarile nădragilor roșii, cu care cuogragiosul „P. N.” vrea să bată pe Englezii, pe Slavii de sud, pe Rusia și pe tot sufletul, care ar îndrăsnii, a nu se supăra, că Gladstone a venit, ori are să vină în Englitera la putere.

Modestia este o rară raritate la frații Maghiarii și li se întemplă adeoseori în răpirea lor să lase ca gura pēcătoșului adevăr să grăiască. Toate popoarele din Ungaria... dar ce dicem din Ungaria, din monarhie, sînt o nimica, — ei, uitasem că sînt rezervate de material brut de a face Maghiari dintr'ensele — „noi Maghiarii” avem să scăpăm lumea de Englezii și de Ruși, și de va fi lipsă de toate neamurile de pe globul pămîntului; căci har dlui! am arētat că au cu cine și au și cu ce.

Cu toate că situațiunea e serioasă nu e cu puțință să nu și ridă omul de girada de vanitate, ca și când toată fericirea monarchiei și Europei ar atērna numai dela fința sau nefința naționalității maghiare.

Sînt alții, cari poartă grige de viitorul monarchiei și cari au scos-o din nēcas de câte ori fantasia cea în-



văpăiată maghiară a fost trântit-o în nomol. Noi am atras în mai multe rânduri atenția la procedura bărbatilor de stat de preste Laita. Și acum avem ocaziune a înregistra, că acolo pe și ce merge trezvia politică în locul fantasmagoriilor politice, cari se străcurase dela noi, și sperăm că va veni timpul, când popoarele din monarchie vor fi satisfăcute în așteptările lor juste și venind vre un pericol din afară vor sări toate împreună ca să l'abată dela patria care le mulțamească aspirațiunile.

Dincolo de Laita, inec cu inecul, principiul național ajunge la mai multă valoare. În senatul imperial dezbateră bugetului a devenit o dezbateră de principii naționale. Mai mult! „Bohemiile” din Praga și se scrie dela Viena, că preste scurt timp, Foasia legilor va publica o ordinațiune, care are să reguleze întrebuințarea limbilor țerii în Boemia relativ la comunicațiunile reciproce între autoritățile politice, de justiție și procuraturile de stat și între părți.

Archiducele Wilhelm a plecat alaltăieri la Bosnia.

Din Scutari sosesc pe fiecare și sciri, din care se vede că liga albează crește. Intrevinerea puterilor la Poartă, ca să repareze greșala, că la evacuare nu a observat termenul din convențiunea cu Muntenegru, va rămâne fără de efect, de oare Poarta n'are nici o influență asupra Albanezilor din ligă. Ei se consideră pe sine de independenți și ca mâne puterile europene vor trebui să negocieze cu densii. Liga are consiliari europeni în sinul ei și adică: pe cunoscutul cap de insurgenți în munții Rhodopei, pe colonelul St. Clair; pe bimbașa turcesc, polonul Malinowski; pe oficerul prusian Sarro cunoscut din reșcoala macedoneană și mai multu Albanezii italiani din Regio di Calabria. Liga are de gând a trimite o deputațiune pe la curțile europene cu rugarea, ca să se recunoască independența Albaniei.

Ministeriul liberal englez s'a format așa: Gladstone prim-ministru și vistier, Granville de esterne, of Hartington al Indiei, Childers de reșboiu, Northbrook marină, și Selborne lord-cancelariu.

Sâmbătă s'a închis sesiunea corpurilor legislative române. Ministeriul nu s'a reconstruit încă. Dialele însă vestesc, că Brătianu a primit portofol de interne, ceea ce înseamnă, că Cogălniceanu a eșit din ministeriu. Dacă se duce și Boerescu nu se știe, dară este probabil.

### Din dieta Ungariei.

Dezbateră bugetară specială curge mereu în parlamentul unguresc. Discursuri lungi și ostentative tot amână încheierea dezbaterii. Bugetul ministeriului de justiție abia s'a străcurat printr'o discușiune de mai multe zile. O sumă de oratori dintre cei mai probați s'au angajat la dezbateră, pentru a arăta starea cea nesănătoasă, în care se află justiția noastră, și într'adevăr că justiția și merita a fi obiectul celor mai serioase îngrijiri.

Indată după deschiderea discușiunii asupra bugetului ministeriului de justiție la 20 cur. deputatul Hosztinski constată că legea de presă dela 1848 s'a făcut în pripă și procedura în justiția de presă s'a considerat ca provisoră. E lipsă dară de reforme. Trebuie desvoltată instituțiunea jurilor, însă așa ca de o parte să se consolideze încrederea și viitorul jurilor, fără însă de a sesterbi libertatea de presă, er de altă parte trebuie înfrânate esecesele presei dându-li-se celor atacați posibilitatea de a veni mai ușor la satisfacțiune. Mulți se plâng asupra deselor verdicte a-

chititoare de până acum. Causa achitărilor o de a se căuta în asprimea legii de presă, care înspăimântă pe juri a pronunța un verdict ce aduce o pedeapsă preste măsură mare.

Trecând la alte ramuri ale justiției oratorul dăce că decisiunile curiei regesci nu mai au însemnătatea de odinioară. Lipsese unitatea de principiu. Se aduc adică în casuri cu totul omogene hotărâri diferite. Senatele curiei nu țin cont de omogenitatea casurilor și prin aceasta sesubmină încrederea în justiție. Casurile în cari e vorba de întrebări de principiu, ar trebui judecate în ședințe plene.

Procedura civilă de astăzi fiind defectuoasă ar trebui delatată și înlocuită cu o procedură nouă, care se fie basată pe principiul verbalității. În fine oratorul roagă pe ministru a inactiva codul penal, a promova afacerile funduare și a regula relațiunile de proprietate.

E. Veszter se plânger în partea primă a discursului său pentru că vede o sterilitate totală în ministeriul de justiție dela dezbateră bugetară din anul trecut. Din înbușătățile și reformele ce ni le pusesse ministru de justiție în perspectivă, nu vești nici o urmă în viață. Codul penal și ați nu e decât o mângâiere în scris, proiectul de lege despre concurs, care e gata de 6 ani, abia ați a eșit din cabinetul ministeriului. Codul civil ce voim a l'introduce pe viitoru zace nelucrat în mâinile codificatorilor. Procedura civilă nouă a murit o moarte cumplită încă înainte de a se născă. Eată prospectul ce-l avem ați. (Aplause în stânga).

Nici pe terenul administrațiunii justiciare nu s'a făcut nici macar o încercare, nu s'a luat nici o inițiativă pentru înbușătățiri. Un birocrațism lipsit de ori ce spirit înfloresc ați ca și altă dată, centralizațiunea grasează ați ca și înainte și astăzi se controlează la noi crițarii prin flori. Economia cu puterile noastre de lucru și așa slabe e cât se poate de rea. Caracteristica întregii noastre administrațiunii justiciare e întogma ca risipirea nebușă a unui șgărcit.

Trecând la critica detaiată a justiției noastre oratorul află toată mizeria în cursul cel lănged și greu al justiției și în neîncrederea oamenilor în judicatura noastră.

Causa acestor defecte e sistemul procedurii în scris. Judecătorii sânt prea îngreunați cu lucruri scripturistice, cari n'au nici un folos practic, așa lăcut nu le rămâne timp pentru a resolvi iute lucrurile meritorice — de aci provine cursul cel trandav al justiției.

După calculul oratorului se vine pe fie care judecătoriu circa 3, 4, până la 5000 de bucăți. Judecătorii nostri fiind puțini la numer nu pot resbi atăta lucru, ar trebui sporit numărul judecătorilor, dar considerațiunile finanțale nu iartă sporierea personalului, prin urmare reul trebuie delatatur prin schimbarea sistemii. Trebuie să introducem principiul verbalității, publicității și imediatității în toate ramurile jurisdicțiunii. Unica scăpare ne este: a rumpe cu formalismul cel îngreunatoriu de până acum și a nu mai întârziă cu introducerea sistemii verbale. Legislativa noastră s'a declarat de repetate ori pentru principiul acesta — dar straniu caprițiu al sorții! De câte ori ni s'a dat ocaziune favorabilă pentru validitatea acestui principiu, acesta totdeauna a fost părăsit și negat de toți, de toate partidele și ministeriile, începând dela Valtasar Horvath până la Escelența Sa dl ministru Pauler.

Abia în anul trecut ne spuse ministru actual de justiție în discursul se epocal, că densul în principiu e amic al verbalității, dar aceasta costă

prea mulți bani și lucru. Dar apoi ori ce reformă costă bani și muncă, prin urmare asemenea obiecțiuni sânt cu totul netemeinice. Motivul adevărat, pentru care ministru refușă, este îndreptarea procedurii civile. Și aceasta este o norocire! căci îndreptarea procedurii civile este ați o imposibilitate morală. Panacea ministruului doarne somnul de veci, nimicita de critica lunei juridice și majoritatea parlamentară n'are o trimbăță, cu care să o deștepte earăși la viață.

Firesc că multora din publicul cel mare le este frică de procedura verbală. Cum va merge treaba când cinci mii de advocați vor lua deodată cuvântul și când judecătorii vor fi silii de un asemenea potop oratoric să judece în sute de mii de procese. Dar nu este vorba ca fie-care dintre sutele de mii de procese să se hotărască cu discursuri pompoase într'o pertractare finală prelungită și ca fie-care dintre actele voluminoase să fie recitat *coram publico*.

E vorba însă de a curma procesele ce se urdesc fără nici o necesitate și fără temei, luându-li-se condițiunea de viață, e vorba de a sterpi patima de procesuări, de a face ca rabilismul, sofistica, care își află cuibul în acte, să iese la lumina zilei, e vorba de a lămuri și consolida simțul de drept în popor, și a străplânta activitatea secretă de până acum a justiției din întunerecul birourilor în pămentul verde al vieții practice și a o supune la critica și controla liberă a simțului național comun; cu un cuvânt e scăpa justiția de formalismul cel complicat și a o reașea în locul cuvenit.

În urmă Veszter a substernut un proiect de resoluțiune, prin care cere: Casa să îndrumeze pe ministru de justiția a lua măsurile de lipsă pentru introducerea publicității și verbalității în procedura civilă și a substerner un proiect de lege despre decentralizarea tabelor regesci cât de curând pentru ca să poată deveni lege încă în sesiunea actuală a dietei. (Va urma.)

### Austro-Ungaria și naționalitățile.

(Încețiere).

Fără o schimbare de sistem în privirea aceasta monarchia vecină va fi teatru unei zadarnice risipe de puteri. Guvernele nu vor ajunge la scopul lor, er naționalitățile vor fi împedecate în desvoltarea lor naturală în detrimentul și al lor și al țerei întregi. Pe de altă parte nemulțămirea hrănită sistematic va face din naționalități, teama ne e cel puțin, un material totdeauna gata de a transige cu influențe străine, chiar ce de cele periculoase existențe n'are. Pier er dar să pie și tu<sup>a</sup> va dăce fie-ce apăsăt apăsătorului se.

Tot din cauza acestui sistem de șicană dilnică nu se pot întemeia în Orientul Europei simpatii hotărâte pentru Austria, care ar fi cea mai aptă pentru respândirea unei civilizații adevărate în peninsula balcanică. Toți aceia cari și ved existența lor amenințată în Orient nu ajung la nici o lămurire în privința razimului lor. De câte ori nesigura existența statelor li siliese pe oameni de a gândi cum să și mântuie naționalitatea, dacă nu statul, de cine să se razime în momentele supreme tot deatărea ori fanatismul și corupțiunea din Ungaria li pune într'o indolisubilă dilemă.

Reproducem mai la vale o parte din discuțiunea ce a avut loc în parlamentul din Viena, din care ori ce om neprecupat va vedă care din cele două părți are dreptate.

D. Czedic dăce următoarele: Sântei patrioți, voiți Austria? vă rog lăsați

\*) Reproducem după „Timpul”.

atunci statului limba statului. Într'o mare ramură a administrației statului ea există deja. Armata nu are decât o comandă, cea germână. Nu cred că cineva din dreapta se creadă, că ne am pute dispensa de aceasta. Dar rușinoș aproape e pentru noi, că ceea ce face puterea absolută nu pot face popoarele. Cu toată predilecțiunea ce o am pentru armată, nu ași voi să dăce, că numai în tabera ei e Austria. Se traducem tabera aceasta în înțelesul în care am vorbit, renunțați la planurile mari, îngăduți limba statului cu toate consecințele ei stricte și sânt convins, că nu va trece mult timp și vom dăce: Nu Austria superioară sau inferioară, nu Tirolul, Trieste, Dalmatița și Boemia, Moravia, Silezia, Galiția și Bucovina sânt patria Austriacului, ci Austria în treag.

Contele Richard Clam-Martinitz respune, că condiția puterii unui stat e îndeplinirea dorințelor națiunilor sale mai cu seamă pe terenul școlii. Nu poate sta er un stat, în care emulațiunea popoarelor se mișcă pe teren intelectual. Dacă la dorințele și tendințele ce vin din inima popoarelor, d-v. respundeți cu epuneri și discuțiuni politice popoarele nu vă pot înțelege. Gândiți la cuvântul pe care Goethe îl pune în gura lui Thoas:

Din multe din câte spui spre a refuza. Delalat n'aude decât vorba n'u.

Un D. preopinent și-a exprimat dorința de a se înțelege dar a dăce că crede, cum că pacea între naționalități nu va fi ajunsă pe calea aceasta. Desvoltarea e, în mâna lui Dumneșcu. Dar nu pot crede, că e o garanție mai mare pentru ajungere păcii naționale când la dorințe serioase și stăruitoare respundeți nu. Ori cât de deosebit ați gândi asupra politicii esteriore a Austriei, asupra organizațiunii interioare și administrației, una nu mi va tăgădui inima d-v. austriacă; „că puterea Austriei stă în puterea unită a popoarelor ei”. Cine voiașce însă desvoltarea Austriei, trebuie să voiașcă puterea, desvoltarea materială și intelectuală a popoarelor ei, trebuie să voiașcă condițiile și suposițiunile unirii popoarelor. E o convingere trecută în sucul și sângele acestor popoare că fie care din ele, cel mai mic ca și cel mai mare, găsesc în Austria apărare egală, drept egal, favorizare a intereselor sale intelectuale; de acea e o bună politică austriacă de a concede popoarelor aceste condiții ale unirii lor și e un experiment îndeolnic și primejdios de a învenina și a face neplăcută acea tendență unitoare și împreunătoare a popoarelor, care trebuie să fie cu drept cuvânt trăsătura politicii interioare din Austria, de dragul unei idei de stat doctrinare și nepăpâte. Dacă voiți deci unitatea și puterea Austriei, pe care de sigur toți o voiți, fiți drepti în înțelesul mare și larg al cuvântului cu toate popoarele sale.

Nu scim dacă și în țările coroanei ungare sferile dominante vor ajunge la convingeri mai realiste asupra naturii statului, mai ales când acesta e poliglot; nu scim dar — o mărțurisim de mai nainte — n'o sperăm.

Evenimentele din urmă n'ar justifica de loc o asemenea speranță deșartă. Antăiu s'a votat la Pesta o lege, prin care toți învățătorii rurali, și cei cari nu sânt întrefiunți de comuna politică, ci de poporeni biserică, nu din bani direcți sau indirecti ai statului, ci din contribuția de bună voie a ori căru creștin, să învețe neapărat unguresc. Apoi prin anume plan de studii se prescrie ca cele mai multe ore pe săptămână să fie consacrate limbii unguresc în detrimentul, se înțelege, a altor studii mai substanțiale și de sigur mai folositoare de cât filologia comparată a limbilor fino-tartarice. Acum vin cu o lege nouă prin care supun și școlile secundare aceluiași tratament; ne mai pomemind de împregiurarea, că gimnasiul din Brașov de pildă, conform unei legi generale, făcute pentru un cas special, va fi oprit de a mai primi vreo subvenție din România.

Și cu toate aceste Brașovul era



și este încă un emporiu pentru Orient și în deosebi pentru țările române.

Dar să lăsăm aceste. Rēul ce rezultă din politica maghiară se va resfrânge mult mai mult asupra Maghiarilor însuși de cât asupra altora. Rațiunea de a fi a ori-cărui stat e a oamenii, ori-cât de deosebiți sē fie, sē trăiască mulțamiți lângă oialta fără dorința intimă de a-și frânge gâtul la o ocazie dată. Altfel statul e o sarcină netrebnică și la dreptul vorbind, de prisos. Sē și cheltuiască cineva anii tinereții în armată și banii din pungă viața toată pentru a plăti o organizație care 'l vecești și 'l șicanează în toate dille și pe toate cărările, e ceva ce se poate întâmpla uneori, când elementul dominant e mult mai numeros, mult mai bogat și mult mai cult, dar nu ține pururea acolo unde elementul dominant e în minoritate, sărac și incult. Tocmai mijloacele pe cari Maghiarii le întrebunțează pentru a silui pe concetățenii lor, dovedesc lipsa lor de putere reală și de importanță reală. Nu ne indoim, că 'va veni un timp în care le va părăi rēu — prea târziu poate — pentru legile vecsatorii, pe cari le votează cu atâta ușurință spre împiedicarea în cultură și ruina concetățenilor lor.

Se știe că statistica nu e în favoarea Ungurilor. Această știință în cifre arată însă mersul real și concret al lucrurilor, un mers ce nu se poate împiedica nici prin fanatism național, nici prin vecsarea altora.

## Varietăți.

\* (Transferări). Comanda o. r. de trenuri nr. 6 din Sibiu a transferat pe veterinarul: Iuliu Blaha și Danil Millian și adevă pe cel dintâiu la Sânmărtin și pe al doilea la Cluj la rezervă.

\* „Pressei“ din Viena i se anunță dela Carloviț: patrusprădece comune nebersci roagă pe ministerul a nu convoca congresul până când nu va fi intrat în fondul național suma de 367,000 fl. cu care poporațiunea datoresce dela 1868 încoace. Suma aceasta s'a imprumutat din fondul național pentru ținerea congreselor din urmă și pentru acoperirea unor spese relative la cult.

\* (Trenurile accelerate) despre cari vorbisem în numeral trecut vor comunica din 15 Maiu începând. Călătoria primă de probă va fi în 5 Maiu, când adevă și Zolnay, directorul trenurilor de stat va pleca din Budapesta și călătorind preste Cluj și Brașov se va duce până în capitala României.

\* (Cale ferată nouă) se trasează și adevă din Maros-Ludos până la Bistrița. Spre acest scop inginerul suprem Hertzog din Cluj a cercetat în 22 c. lucrul mai deaproape.

\* (Convocare). Onorații membri ai societății de lectură română din Abrud sânt cu toată onoarea rogați a participa la adunarea generală ținândă în 3 Maiu st. n. 1880 d. a. la 4 oare în localul societății.

La ordinea dillei între alte obiecte va fi și cestiunea: mai poate exista societatea de lectură română sau nu. Am fost necesitat a veni cu această rugare, de oare ce membrii societății sânt prea indiferenți față cu această instituțiune.

Pre lângă aceasta asigurându-vē de deosebita mea stimă sum

Ioan Pop  
președintele societății.

\* (Programa) Adunări generale a reuniunii învățătorilor rom. gr. or. cu reședința în S. Sebeș\*, ce se va ține în 22 Aprilie 1880 v. în localitatea scoalei rom. gr. or. din S. Sebeș.

\* de care reuniune se țin învățătorii din protopresbiteratul S. Sebeșului și a A. Iulie.

1. După împlinirea prescrișelor statutelor, punct la 11 oare a. m. presiul va deschide adunarea cu cuvântare acomodată însemnătății dillei.

2. Raportul comitetului.

3. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri și încasarea tacselor.

4. Prelegerea disertațiilor intrate la presiul.

5. Propuneri de sine stătătoare, escate în sinul adunării în înțelesul statutelor privitoare la cauza școlară.

6. Raportul comisiunei de sub Nr. 3.

7. Defigerea locului precum și a timpului pentru ținerea precumși adunării generale.

8. Închiderea adunării.

La această adunare vor veni în desbatere multe cestiuni însemnate. Pentru aceea e de dorit, ca nice un învățător sē nu lipsească. Eară amicii scoalei se invită cu toată onoarea la această adunare.

S. Sebeș în 14 Aprilie 1880 v.  
Zevedeu Murășan, Eliă Savu,  
presb. notariu.

\* (Vizitare de tauri și armăsari). Ați în 29 c. se va ține în tērgul de vite din Sibiu, și în 4 Maiu în Nochiu o vizitare de tauri și armăsari. Posesorii cu astfelu de vite sânt provocaci a se înfățișa cu ele în tērg, căci la din contră se vor pedepsi în bani.

\* (Emigranți). În 18 c. sosiră din Homona Naghy Michály, Galzecs și S. A. Uyhely 112 persoane prin Cașovia, care călătorește spre America. În 20 c. veniră 27 familii din Ungvar, Csap și N. Michály earăși în Călătoria spre America. După cum ne spune jurnalul „Paronia“ rēvna spre emigrare ia preste tot dimensiuni horibile.

\* (Armata teritorială) din România se va compune din 30 regimente de Dorobanți și 12 de călărași, care toate se împart în 5 divisiuni. Dobrăgea face a 5-a divisiune.

\* (Casul senzațional), din Raab mai are un soț. „Themis“ adevă ne împărtășește următoarele: Intr'un oraș din Alfold un judecat după dreptul statar era sē se spēndure. Medicul judecătoresc se îndoi a asista la execuție, mai bine resignează la postul seu. Un alt medic nu era în oraș. Se aflau însă doi medicinisti, unul din anul al cin cilea și celalalt din anul al treilea dela facultatea de medicină. Procurorul de stat calculă, un medicinist cu cinci altul cu trei cursuri este medic judecătoresc. Deci el i cerceră pe amēndoi, a asista la spēndurare, ceea ce acestia o și făcură. După justificare i provocă, a cerceta pre spēnduratu și ambii constatară moartea deja intrată. Spēnduratul fiind lua din furci sără drept în picioare. Consiliul însă a fost pe loc gata cu decisiunea, căci delicientul fu a 2 oară acățat.

\* (O călătorie cu o căruță trasă de căni). Un turist, care sē întrebunțeze, pentru o călătorie de plăcere prin toată Europa, o căruță trasă de căni, n'are până acuma precedent. Astfel Joia trecută a sosit din Stockholm (capitala Suediei) în Berlin o asemenea căruță trasă de trei căni din Islanda. Un domn oare-care, deja cam în vērștă, are intențiune de a cūtreera cea mai interesantă parte a Europei cu acea căruță. Călătoria dela Stockholm prin Hamburg până la Berlin a urmat fără nici un accident. De aci bētrânu nostru trece prin Breslau la Viena, apoi la Tirol, Elveția, Italia, Franca și Englitera, de unde se întoarse earăși în patria sa, Suedia. Pentru întregul proiect de călătorie este flosat un timp de șese luni.

Se înțelege că turistul este provăduț cu toate cele trebuincioase, și în modul cel mai practic. Căruța are o lățime numai pentru un pasager, ear o lungime suficientă pentru bagagi. Ea are o opritoare și un coș de apărare contra ploaiei. Căni su un pēr cenușiu, lăfos, picioare lungi și sânt de o rasă din cele mai sănătoase. Pentru cazul unui accident se află de-

pusă la Hamburg o altă asemenea căruță și alți trei căni de aceeași rasă. În bagagiul bētrânelui se află și arme bune de foc pentru cazul eventual de apărare, și afară de aceasta și dinții minunaiți ai cănilor bine dresați oteră și ei o garanție. Călătorul vorbește perfect limbe germană, italiană, franceză și engleză.

\* (Starea în Bulgaria) Noul ministru, intrând deja în lucrare, a început a mătura dintre funcționarii diferitelor servicii Ministrul de finanțe se plânge contra desordinei în departamentul său. Astfel de exemplu, a găsit în cabinetul ministrului o multime de corodențede de mai multe luni încă nedeschise. La toate autoritățile s'au comis abuzurile cele mai grave, cari au ramas nepedepsite, fiindcă abusătorii se rudesc cu judecătorii.

Astfel președintele tribunalului de la Chestendil a fost prins asupra faptelor de mituire și de procedări arbitrare: ca toate aceste el încă funcționează. Fratele lui, șef de vamă la Taribrod, a delapidat bani publici și a priimit mită, fără a fi dat judecăței.

De unăși s'a spart casa de bani a tribunalului din Sofia, furându-se 13,000 franci. — După legēn'ar fi trebuit să rămăie depuse în acea casă de cât numai 400 fr. — Se presupune, că spargerea a fost comisă tot de cătră funcționarii deacolo.

Într'o noapte făcătorii de rele au pētruns până în bucătăria Principelui, furând deacolo mai multe țingiri de aramă.

O mare calamitate este lipsa de bani naționali de aramă. Până acuma circulau aci mai mult monede turcesci de câte 10 și 20 para. Nu de mult, aceste fură reduce la jumătate din cursul lor, și în urmă cele reduce la 5 parae cu desăvērșire eliminate din circulație, ear actualmente nu se mai primesc nici una din aceste monede de aramă. Prin această măsură a suferit mai cu osebite clasa săracă. al cărei capital consistă în cea mai mare parte din asemenea monede.

La aceasta, se mai adoaagă scumpețea pânei, ridicându-se ocaoa de pâne neagră de la 2 la 4 lei. Joia trecută s'au adunat vreo sută de femei cu copii înaintea palatului, cerând pâne.

\* (Mulțamiță publică). Se aduce on. domn I. Mih par. gr. or. Cacova protp S. Sebeșului, carele avēnd în vedere însemnătatea bibliotecelor, că în acele se află depositul dezvoltării inteligenței omenești, a donat bibliotecēi scoalei rom. gr. or. capif. norm. din loc, 19 opuri, instructive. Precum și 13 dărabe pentru numismatică.

Această faptă nobilă, demnă de imitat, deși pot dice că contra voiei, donatoriului, totuși me am simțit dator, ai aduce și mulțamiță publică.

S. Sebeș în 16 Aprilie 1880 v.  
Z. Murășan.

## Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 28 Aprilie n. „Politische Corr.“ anunță din Cetinie cu datul 28 l. c.: Guvernul muntenegrean a adresat trimisului turcesc din Cetinie o notă prin care constatează conivența autorităților turcesci cu rezistența Arnauților, cere execuțiunea stipulațiilor și insinuă pretensiuni de desăpăgubire. De pe notă s'a dat copie tuturor reprezentanților din Cetinie.

Petersburg, 28 Aprilie n. Ministerul de marină s'a decis a margini numărul matrosilor în toate porturile Mării-răsăritene la cifra de 2900 oameni. Se dice că și contingentul floței din Marea-neagră se va reduce mai mult decât de sama unei terțialiți. După „Agence Russe“ nu este adevărată scirea despre arestarea a-

tentatorului de căpetenie la exploziunea din palatul de earnă.

London, 28 Aprilie n. Măne se va deschide parlamentul.

## PARTEA ȘTIINȚIFICĂ ȘI LITERARĂ.

### Biblia și Natura.\*)

(Încercări după raportul între Biblie și Natură).

V.

Până acuma am vorbit mai mult în general despre raportul dintre biblie și cartea naturii. Este altcum preste puțină mea a analiza toate rezultatele științelor naturale și încă în amēnunțele lor, cu privire la desvoltarea Cosmosului; mă voi încerca dar în special a pune învățătura bibliei în asemănare și comparare numai cu acele rezultate a științelor naturale, despre cari s'au dis și se obiiceonează, că ar sta în contradicție cu referatul bibliei, din cari a și crede că biblia nu învață nimic despre începutul universului, ce sē fie dechiarat de neadevēr din partea științelor naturale.

În fața acestei declarațiuni trebuie să spun, că cel ce caută după armonie, ce există între Biblie și științele naturale și pășește totodată ca apologetul ei, acela va trebui să aibă în vedere următoarele două puncte de mănecare, dela cari va opera apoi mai departe și adevă: sau va trebui să dovedească ceea-ce dechiară științele naturale de rezultat sigur și pozitiv, față cu referatul bibliei nu este rezultat sigur și pozitiv, ci numai și numai o rătăcire acelor științe. Și adevă aceasta se va încerca a o dovedi, apoi la tot cazul nu se va face treaba cu argumente teologice și cu argumente scoase din însăși științele naturale. Ori va trebui să dovedească, că contradicțea, ce există între biblie și științele naturale se bazează pe un înțeles fals al cuvintelor bibliei, urmând această cale cei mai învățați și mai destoinici teologi și apologeti ai religiei. În cazul acesta dar primede adevēr rezultatele statorice de științele naturale și astfel se va documenta, că biblia însași propagă acel adevēr, ori cel puțin biblia se esprimă astfel încât cuvintele ei nu tăgăduesc adevērul, sau în fine că biblia nu vorbește nimic despre obiectul, care ar conduce conflice și astfel lasă mână liberă științelor naturale!

Despre o combatere a rezultatelor, la cari au ajuns științele naturale în urma scrutării, numai atunci poate fi vorba, când însși naturalistii ar imbia armele, atâta fie'mi permis a mai repeta odată, că acolo unde diferesc esențial magistrii științelor natur. este un semn invederat că încă n'au ajuns la rezultate, cari științifice sē poată fi dechiarate de pozitive și statornice. Din contră ceea-ce acei magistri au statorit de rezultat sigur și pozitiv și e recunoscut de atare, mă voiui feri cu ori ce preț a tăgădui.

Apoi chiar aceste rezultate stau în armonie cu referatul bibliei, și toată contradicțea ce se pare a fi, își are temelul în înțelesul fals al cuvintelor bibliei.

Înainte de toate află de bine a respinge imputările ce se fac Referatului biblic, în urma clasificării disciplinelor singurate în științele naturale. Astfel dară la locul acesta voi pune în vederea cetitorilor onorabili analiza referatului biblic față cu învățătura astronomiei.

Ca o întroducere la obiectul resp. problema indigată imi voiui permite

\*) A se vedē Nr. 41.

1) Precum fac mulți cu deosebire Bo-fizio A. „das Hexaemeron und die Geologie etc. Mainz 1865 vedē și critica în Theol. Quartalschrift 1866 p. 130 seqq.



o mică observare cu privire la chronologia Genezei, bine dis o mică observare cu respect la chronologia capit. prim din Genesă.

Înțeles literarului al Hexamerului este îndreptățit la tot cazul numai din punct de vedere esgetic, dar chiar și teologic, dar nu ca singurul bun și infalibil; însă cu mult mai tare este conces a susține, că durată timpul în Genesă până la crearea omului inclusive nu este otărită. Teologii, cari nutresc atare convingere trebuie să dovedească și togma cu aceeași rivnă, cu carea naturalistii încearcă a proba cu numeri perioade dezvoltării pământului și a cosmosului. Este cunoscut, că astronomii și încă mai mult geologii în privința chronologiei sunt foarte liberali. Ei prfuesc perioade dezvoltării universului cu milioane, sute de mii de ani, așa încât istoricul, carele e datat a fi crățătoriu și în decenii se vede ispitit a disprețui un atare calcul. Teologul dic ue, nu se afla în dreptul lui, dacă se va certa cu astronomii sau cu geologii pentru atari numeri mari, pentrucă el scie numai atata, că cele 6 zile ale hexamerului nu ar trebui să însemneze perioade numai de câte 24 oare. Cât timp va rămâne pr lângă aceasta teorema negativă se va afla în dreptul lui. Îndată ce va cugeta, că sub cele 6 zile, deși nu sunt desemnate perioade de milioane de ani ci de sute de mii, prin aceasta va documenta, că nu este chiar despre hotărêile dintre teologie și științele naturale. Teologia învață numai, că până la crearea omului inclusive a putut să preamegă perioade mai mari ca de 6X24 oare. Teologia altcum n'are nici un mijloc a calcula pozitiv atare timp, și dacă astronomii ori geologii cred a dispune de atari mijloace, teologul n'are nici cel mai puțin drept a se amesteca în calculul lor. Este el ca teolog și pricetătoriu de lucru în științele naturale, atunci poate ca atare să producă însuși calculi, se primească chiar calculii astronomilor și geologilor, ba chiar să i supună critice și în fine să-i și respingă. În atare cas nu i se iartă nici când a și amestecă convicțiunile câștigate în științele naturale cu problemele teologice, cari are să le reprezenteze. Eu cel puțin în așteptarea perioadelor creației nu voi combate ori trage la îndoială calculii astronomilor și geologilor. Ca persoană să fiu nu mai puțin de cât convins despre adevărul acelor calculi totuși ca teolog pot să dic numai simplu cu respect la Hexameron: ca cele șese zile ale genezei fiind-că nu conțin în sine un timp otărit sunt destul de estinse ca să poată cuprinde în sine atâtea milioane de ani, adecă așa precum poate să documenteze astronomia și geologia. \*) Când însă este vorba despre armonia între biblie și științele naturale, atunci voi dice că cele 6 zile ale hexamerului având valoare numai pentru religione, nu însemnează altceva, decât șase momente principale în decursul activității creatoare a lui Dumnezeu, ce se pot deosebî logice, sau 6 idei a lui Dumnezeu ceși primesc și conservează valoarea reală prin creațiune!

Altcum vom vedê poate mai târziu, care din cele patru teorii ale chronologiei corespund teologiei: teoria literarie, teoria restituției, teoria concordistică, ori doară chiar cea ideală. De o cam dată la obiect.

Din partea unui teolog protestant

\*) G. Bischof pretinde la dezvoltarea pământului o durată de 353 milioane ani, ear Pfaff fine acest calcul de probabil și dice că consolidarea crustei pământului a avut lipsă nu mai puțin de 20 milioane și numai mult de 400 milioane ani. Grundriss d. Geol. p. 219. 1876.

s'a făcut Hexamerului mosaic următoarea obiețiune; „astronomia mai nouă, dice el, a aflat lucrul întors că punctul nostru, pământul nu numai a fost creat înaintea corpului său central — soarele, ci încă afară de schimbarea între și și noapte s'a aflat pr pământ deosebite elementelor și vegetației fără să se fi aflat soarele; că pentru crearea și formarea pământului se se fi întrebunțat cinci zile întregi, pre când pentru producerea soarelui, stelelor fise, a planșelor și a lunilor numai o singură zi; că toate corpurile cerești . . . sunt față cu pământul numai accidentii, lumini ce servesc ca chrometrii, și aceasta precum au înțeles cei din vechime și amesurat pricerepi omului de rând“ \*)

Să rămânem deocamdată la cuvintele din urmă a lui Strauss. Este adevărat, că pământul în genesă joacă o rolă foarte însemnată, mai mult poate decât toate celelalte părți ale creației, corespunțătoriu contempunției omului de rând și dice foarte bine Strauss dacă privesc milioanele de stele numai ca accidentii ale pământului, numai ca lumini puse spre vreme. Totul este adevărat și conced ca și când ar fi convingerea mea, numai atât trebuie să dic, că dacă Moise ar fi scint atât astronomia ca astronomul veacului nostru — ceea ce nu o țin de probabil — atunci s'ar fi esprimat așa precum îi place D-sale.

Pentru astronom pământul este numai unul și încă nu cel mai mare dintre planșe, carii se rotesc în jurul soarelui, și soarele este numai unul între stelele cele fise compozate cari poate se învîrt în giurul soarelui asemenea planșelor în giurul unui soare central. Însă Moise n'a avut intențiunea după cum se esprimă, a ne instrua în astronomie, pentru aceea el nu se află pr punctul de mănecare științific al astronomului. Și ca să mai repet otată el ne împărtășească învățăturii numai religioase, și aceste nu în limba științei ci a omului de rând.

(Va urma).

\*) „Oamenii, cari s'au datat a se convinge numai din fapte basate pr cercetări științifice, s'unt de părere că pământul nostru s'a născut din masa cea foarte estinsă și gazeoasă a soarelui“ etc. T. Ceonța, Creațiunea etc. p. 1.

#### Bursa de Viena și Pesta din 27 Aprilie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur . . . . .	104.85	104.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orientat ung. . .	—	82.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orientat ung. . .	98.25	98.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. . .	85.75	86.—
Imprumutul drumurilor de fer ung. Obligatiuni ung. de rescumpărarea pământului . . . . .	124.25	124.25
Obligatiuni ung. cu clausulă de sorșire . . . . .	93.25	93.—
Obligatiuni urbariale temesane. Obligatiuni urbar. temes. cu clausulă de sorșire . . . . .	—	92.50
Obligatiuni urbariale transilvane. Obligatiuni urbariale croato-slavonice . . . . .	92.75	92.50
Obligatiuni ung. de rescumpărarea decimii de vin . . . . .	93.—	—
Datorie de stat austriacă în hârtie Datorie de stat în argint . . . . .	91.50	91.75
Renta de aur austriacă . . . . .	72.95	72.50
Sorș de stat dela 1860 . . . . .	73.10	73.—
Aciuni de bancă austro-ung. . . . .	88.75	88.50
Aciuni de bancă de credit ung. . . . .	120.20	130.—
Aciuni de credit austr. . . . .	835.—	835.—
Sorș unguresci cu premii . . . . .	273.—	274.—
Argint . . . . .	261.75	261.50
Galbin . . . . .	—	112.—
Napoleon . . . . .	5.62	5.57
100 marcs nenfesi . . . . .	9.48	9.48
London (pe polia de trei luni) . . . . .	58.70	58.70
	119.15	119.25

#### Economic.

Brașov, 23 Aprilie n. Pro hectolitru: Grâu. fl. 8.—9.40; Grâu sâcără fl. 6.80; Sârak fl. 5.50 —5.50; Orz fl. 4.30—4.60; Ovăs fl. 3.—3.20; Cucuruz fl. 5.20; Mălaiu fl. 6.70; Mazere fl. 7.60; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 6.60 Sămânșă de in fl. 10.60 Sămânșă de cânepă fl. 5.70—Cartofi fl. 1.80 pr chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de berbec 28 cr. Sâu de bovine roaspăt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

(Gunoirea pomilor). Dl Lauche inspectorul grădinilor în Potsdam ne învață

în această privință următoarele: Pre lângă curigirea din afară a pomului precum este crățarea trunchiurilor de muschi, tăerea pricpută și altele, o gunoie rațională, carea o întrebunțază economul la cultivările sale de câmp, este de mare însemnată și pentru sănătatea și fructele pomilor. Nici tăerea pricpută nici poziția favorabilă nu i ajută pomului așa, ca cum i ajută pământul cu părțile lui nutritoare. Ca fie care plantă se folosească și pomul de materiile hrăitoare ale pământului, carei prisc. De aici vine, că crescerea și înaintarea, este mai puternică în cei dintâi ani după sădire, pentrucă pământul atunci încă este bogat de materiile preioase de hrană. Din ce este pomul mai mare, din ce se folosească de ele mai mult, și cu atât măgazinul materiilor nutritoare din pământ se micșorează tot mai tare, până ce în sfârșit se perd cu totul, de unde urmează, că crescerea pomilor cu înaintarea lor în vârstă dă tot mai mult îndrêpt. Un pomolog nu trebuie deci să neglige întregirea de vreme a materiilor de hrană întrebunțate și se cere, ca să le cunoască pe aceste după înălțimea însemnătății lor pentru pom; să cere dar, că dênșul să le gunoască într'un mod și felu a comodat. După cum are să fie efectul, care se aibă înfrinire asupra crescerei pomului, așa trebuie să se facă și gunoii în diferite timpuri ale anului și adecă spre a produce crengi puternice pomii trebuie gunoii primăvara și vara, eară spre a grămădi și înmulți materiile de rezervă ei trebuie gunoii în August și Septembrie. La înocărire facete s'au întrebunțat spre gunoie 10 măji gunoii de vacă, o majă de cenușă, o jumătate majă de superfosfat din Mejillones-Guano, 1/4 majă de calium sulfurico-acid Nr. 2. Toate aceste se disolvează într'o cantitate corespunțătoare de apă, cu carea se stropesc pomii de 3 ori. Cele mai bune rezultate le-a dat gunoie cu superfosfat, adecă 20 percente acidu de fosfor și cu calium sulfurico-acid, adecă 15 percente calium, încât pentru pildă o piramidă de peri, avea la 1880 de flori. Gunoii de vacă singur a înflunțat mai puțin, mai mult însă cenușa și superfosfatul; foarte puternică s'a arătat gunoie cu calium sulfurico-acid. Mestecarea gunoiiului de vacă cu cenușă precum și a cenușei cu superfosfat a dat rezultate mai bune ca gunoie cu materiile numite singurate. Efectul cel mai strălucit l'a dovedit însă afară de toată îndoiala gunoiea pomului cu acidu de fosfor împreunat cu calium. De aceea acest felu de gunoie se recomandă tuturor pomologilor.

#### Extras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitatiuni: în 1 Maiu imob soției lui Francisc Sarköjy în Ermihályfalva (judec. cerc. Székelyhid); în 8 Maiu imob. lui Martin Gross în Șarkaia (judec. cerc. Făgăraș); în 3 Maiu imob. lui Ioan Kraft în Copșa mare (judec. cerc. Mediaș); în 15 Iunie și 15 Iulie imobilele masei concursuale a contelui Ludovic Bethlen sen. în Arcalia și Chiraleș (trib. Dej); în 18 Maiu și 18 Iunie imob. lui Anton Iacob în Oraștie (trib. Deva); în 8 Maiu și 8 Iunie imob. lui George Müller și remasului după Martin Maurer în Șieu mare (trib. Bistrița); în 1 Maiu imob. lui George Molodet în Cioara (trib. Alba Iulia).

Nr. 127. 1880.

3—3

#### CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă bătrânul neputincios paroch Ioan Perșoiu în parochia de clasa II din Moeicii infer. protopresbiteratul Branului, în urma declarațiunii și decisiunii sinodului parochial respectiv, ținut în 13 Maiu 1879 \*) și a părintescilor ordinațiuni, esmise din

\*) În numerii precedenți s'a pus din eroare 1869 în loc de 1879, cea ce prin aceasta se îndreaptă.

partea Măritului Consistoriu arhidiececesan la 4 Septembrie 1879 Nr. 2329, la 9 Octomvre 1879 Nr. 2708, la 4 Decemvre 1879 Nr. 3256 și la 10 Ianuarie 1880 Nr. 3596 ex 1879 se escrie prin aceasta concurs cu termin de 4 septemăni dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu mai susamintitul post de capelan s'unt jumătate din toate venitele parochiale în sumă de 300 fl. v. a.

Concurenții au a și trimite subscrisului suplicele lor, instruite în sensul „Statutului organic“ și conform dispozițiilor sinodului arhidiececesan din 1873 pentru regularea parochiilor și a regulamentului făcut de congresul național bisericesc din 1878 pentru parochii.

Brașov, 29 Martie 1880.

Ioșif Bărac m. p.  
adm., protopresb. al tract. Branului.

Nr. 74—1880.

3—3

#### CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III clasă „Telna“ ppresbiteratul Alba-Iulia spre reintregirea aceleia, conform preaștosei ordinațiuni consistoriale de sub Nr 1063 B. 1880 prin aceasta se publică concurs cu terminul 11 Maiu a. c.

Emolumentele s'unt:

1. Casă parochială cu grădină de legumi, pomi, și o viie, toate laolaltă îngrădite.

2. Dela 200 familii câte o ferie must (8 copuri vechi) sau o ferdăla bucate (16 copuri vechi) în boamba.

3. 4 părțile de pământ arătoriu și o parcelă fenaș.

4. Venitele stolare, regulate în sinodul parochial ținut la 24 Februarie a. c.

Toate aceste compute în bani dau o sumă de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a concursa la această parochie, să și aștearnă concursule lor instruite conform statutului organic până la terminul sus scris la subscrisul în Alba-Iulia.

Alba-Iulia, 8 Aprilie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Alecsandru Tordosan m. p.,  
protopresbiter gr. or.

Nr. 177—1880

3—3

#### EDICT.

Marina Ioan Tabără din Brașov a părăsit cu necredință de 13 ani de zile pr legiuințu său bărbat George Ioan Crețoiu, tot din Brașov, fără de a se aci locul unde se află și de mai trăiesc, este prin aceasta citată ca în termin de șese luni să se prezenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absența ei se va pretacta și decide procesul divorțului intentat asupra ei.

Brașov, 31 Martie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Brașovului I.

Ioșif Bărac, m. p.  
protopresb.

Nr. U. 695. 1879.

[23] 2—3

#### Pertractare de oferte.

În 21 Maiu an. cur. între oarele 10—12 înainte de ameași va avê loc o pertractare de oferte pentru esportarea pădurilor domeniiale ale celor Șapte județe, situate în revirul munților Sadului și Lotrului și constătătoare din brași și fagi, sau prin tăiere totală sau prin rărare (Kahl — sau Plentnerhieb) la oficiul central al Universității sâsesci din Sibiu, piașa mare Nro. 15.

Planurile de tăiere și condițiunile contractuale se pot vedê la

Oficiul central al universit. sâsesci.